

INTERNE CONTROLE

CONTROLE RECHTMATIGHEID

ONDERZOEK DOELMATIGHEID

WERKPLAN 2016

Inhoud:

Hoofdstukken	blz.
1. Inleiding	3
2. Rechtmatigheid en doelmatigheid onderzoek	4
2.1 Rechtmatigheid	4
2.2 Doelmatigheid	4
3. Interne Controle	5
3.1 Werkproces	6
3.2 Samenwerking met taakveld	6
3.3 Reviews en verdieping	
4. Risicoanalyse	7
4.1 Inleiding	7
4.2 Risico analyse	7
4.3 Doelstelling	7
4.4 Schema risicoanalyse en toelichting	8
5. Werkzaamheden controller	11
5.1 Interne controle en rechtmatigheidscontrole	11
5.2 Doelmatigheid	11
6. Plan van aanpak / taken	12
7. Tijdschema	13

Bijlage:

1. IC plannen 2016 per bedrijfsproces	14
---------------------------------------	----

1. Inleiding

Het Interne controle werkplan 2016 is opgesteld om structuur te geven aan de opzet en voortgang van alle interne rechtmatigheids-controles van gemeente De Marne in het jaar 2016.

De interne controles worden in afstemming met de directie en de accountant uitgevoerd. De bevindingen en aanbevelingen worden per proces in een samenvatting beschreven en de accountant verwoordt de conclusies jaarlijks in het accountantsverslag. Accountant Deloitte heeft over het jaar 2015 een verklaring met een beperking afgegeven. De reden hiervan is dat er binnen het Sociaal Domein nog enkele onzekerheden zijn geconstateerd. Samen met de gemeenten Bedum, Winsum en Eemsum werken we aan de ontwikkeling van de interne controle in het Sociaal Domein.

Accountant Deloitte heeft de overeenkomst op de controle van de jaarrekening 2016 eenzijdig opgezegd. Dit betekent dat de controle over het jaar 2016 wordt meegenomen in de aanbesteding voor de nieuwe accountant. Deze aanbestedingsprocedure loopt in BMW-verband. Zodra er een nieuwe accountant is aangewezen wordt dit werkplan besproken.

Voor het controlejaar 2016 willen we een goedkeurende verklaring voor rechtmatigheid bewerkstelligen.

Het werkplan Interne Controle maakt onderdeel uit van het geheel aan interne controle maatregelen binnen gemeente De Marne, zoals het controleprotocol, het normenkader en de afzonderlijke IC plannen.

Het werkplan is opgebouwd uit de volgende hoofdstukken en bijlagen:

- 2. Rechtmatigheids- en doelmatigheidsonderzoek
- 3. Interne controle
- 4. Risicoanalyse
- 5. Werkzaamheden controller
- 6. Plan van aanpak
- 7. Tijdsplanning
- Bijlage 1: IC plannen per proces

Augustus 2016

Controller rechtmatigheid
Gemeente De Marne

2. Rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid.

2.1. Rechtmatigheid

Jaarlijks wordt de jaarrekening van de gemeente gecontroleerd door de accountant. De accountant geeft daarbij ook een oordeel over de mate van rechtmatig handelen binnen onze organisatie. Op grond van artikel 213 van de Gemeentewet leggen wij daarmee verantwoording af over de manier waarop wij de wet- en regelgeving toepassen. Om het oordeel te kunnen geven zijn interne onderzoeken noodzakelijk. De interne onderzoeken worden uitgevoerd door de controller rechtmatigheid op basis van een door het college en de raad vastgesteld controleprotocol. Het controleren van het rechtmatig handelen binnen onze werkzaamheden is een instrument welke door de directie en het college kan worden gebruikt om de kwaliteit van de processen te verbeteren en risico's te voorkomen of zo klein mogelijk te maken.

2.2. Doelmatigheid en doeltreffendheid

Artikel 213a van de Gemeentewet schrijft voor dat het college periodiek onderzoek verricht naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door hem gevoerde bestuur. Deze wettelijke verankering en de controle daarop moeten een waarborg bieden om te komen tot systematische bewaking van doelmatigheid en doeltreffendheid binnen de gemeentelijke organisatie. De opdracht in artikel 213a Gemeentewet wordt verder uitgewerkt in de Verordening artikel 213a.

Onder doelmatigheid wordt verstaan: het realiseren van bepaalde prestaties met een zo beperkt mogelijke inzet van middelen.

Onder doeltreffendheid wordt verstaan: de mate waarin de gewenste prestaties en de beoogde maatschappelijke effecten van beleid ook daadwerkelijk worden gehaald.

Intern doelmatigheidsonderzoek is ook een instrument om inzicht te krijgen in organisatieonderdelen binnen de gemeente en aan de hand van de onderzoeksresultaten kunnen aanbevelingen voor verbetering van het werkproces worden opgesteld.

De raad heeft voor 2016 nog geen onderwerpen benoemd die worden onderzocht op doelmatigheid en doeltreffendheid. Dit onderwerp staat op de agenda van de auditcommissie. Wel zijn er twee andere activiteiten te noemen die bijdragen aan de doelmatigheid en doeltreffendheid van de gemeentelijke organisatie, namelijk:

1. De rekenkamercommissie doet jaarlijks onderzoek naar een organisatie onderdeel.
2. In het traject van de organisatieontwikkeling zijn werkgroepen actief om een aantal processen door te lichten en waar nodig te verbeteren. De werkgroepen rapporteren direct aan de directie.

3. Interne controle

Interne controle is een instrument om na te gaan of werkzaamheden conform afspraken worden uitgevoerd: de rechtmatigheidscontroles. Wanneer is vastgesteld dat er niet conform afgesproken procedures wordt gewerkt, leidt dat tot een voorstel aan de directie tot een correctie of een advies ter verbetering van de kwaliteit van het werkproces.

Voor gemeente De Marne is voor 12 bedrijfsprocessen een intern controleplan opgesteld, waarin specifieke risico's zijn benoemd en beheersmaatregelen zijn vastgesteld. Voor de volgende bedrijfsprocessen is een IC plan opgesteld:

1. Burgerzaken/leges	7. Belastingen
2. Leerlingenvervoer	8. Treasury
3. Wmo	9. Onderwijshuisvesting
4. Grondexploitaties	10. Subsidies
5. Bouwvergunningen	11. Inkoop
6. Personeelszaken	12. Jeugd

Voor de 3 decentralisaties zijn controleprotocollen opgesteld per decentralisatie (Sozawe, Jeugd en Wmo nieuw). Deze protocollen zijn nog in ontwikkeling, in samenwerking met de vier samenwerkende gemeenten (Winsum, Bedum, Eemsmond en De Marne). De controleprotocollen worden vastgesteld in het college. De gemeente Eemsmond is penvoerder. De IC plannen voor Jeugd en Wmo nieuw maken onderdeel uit van dit werkplan (Bijlage 1: IC plannen per proces).

3.1. Werkproces

Jaarlijks wordt een keuze gemaakt welke bedrijfsprocessen worden gecontroleerd, afgestemd met de concerncontroller en de accountant. Deze keuze komt tot stand op basis van een risicoanalyse. De risicoanalyse en de toelichting daarop volgt in hoofdstuk 4.

We zijn gestart met het uitvoeren van rechtmatigheidscontroles door enkele afdelingen zelf. Met behulp van een checklist kan de (senior) medewerker het eigen werk controleren, waarop de controller rechtmatigheid de reviews doet. De steekproeven (selectie van te controleren dossiers) worden genomen door de controller rechtmatigheid. Op deze manier wordt de eigen controle op rechtmatig werken een "gewoon" onderdeel van de werkprocessen.

3.2. Samenwerking met taakveld

Het interne controleplan wordt samen met de senior medewerker of de verantwoordelijk beleidsmedewerker van het taakveld doorgesproken. De senior/beleidsmedewerker zorgt vervolgens dat de noodzakelijke documenten worden aangeleverd, zoals cliënt-bestanden, dossiers, collegebesluiten, notities, aanbestedingsdossiers, projectplannen, etc.

Aan de hand van de IC plannen worden de onderzoeken per proces uitgevoerd. Op grond van de aangeleverde documenten wordt een controle dossier opgemaakt, waarin de volledige controle zichtbaar wordt vastgelegd. Uiteindelijk komt er een samenvattend overzicht van bevindingen en aanbevelingen, welke wordt aangeboden aan de directie, de concerncontroller en de accountant.

3.3. Reviews en verdieping

In het kader van zorgvuldige controle en het vier-ogen principe worden alle rechtmatigheidsonderzoeken door de concerncontroller gezien in een review. Van ieder onderzocht onderwerp wordt extra meegekeken op een controle onderdeel. De concerncontroller bepaald zelf op welk onderdeel nog eens extra wordt meegekeken. Op deze manier wordt nog scherper aan de onderzoeken gewerkt en levert het de beste resultaten op. In 2015 heeft, op aanwijzing van de accountant, een nadere verdieping in de onderzoeken plaatsgevonden bij Inkoop en binnen het Sociaal Domein. In 2016 zetten we deze werkwijze voort.

4. Risico analyse rechtmatigheidscontrole 2016

4.1 Inleiding

In de organisatie ontwikkeling willen we planmatige en organisatie brede acties ondernemen die gericht zijn op verbetering van de bedrijfsvoering. We willen een betrouwbare partner zijn, we willen in al ons werk rechtmatig handelen en dat willen we laten zien, aan het bestuur en aan de burger. We worden geconfronteerd met een aangescherpte controle van de accountant en dat vraagt om een verdere verdieping van de controle rechtmatigheid.

4.2 Risico analyse

Op dit moment bepaald voornamelijk de financiële omvang hoeveel en welke gegevensgerichte waarnemingen worden uitgevoerd. Echter, om een juiste keuze te maken in het uitvoeren van de interne controle is nadere analyse noodzakelijk. Niet alleen de financiële omvang is een risico, ook in de werkprocessen kunnen fouten voorkomen. Daarnaast kunnen ook politieke gevoeligheden een rol spelen. Waar er in dit werkplan sprake is van politieke risico's, dan betreffen deze een ambtelijke inschatting. Geen enkel risico is echter statisch, want er kan een situatie ontstaan waarbij een risico opdoemt en bestaande risico's zijn weer van voorbijgaande aard. Om deze reden is het goed om alert te blijven en te proberen risico's zo vroeg mogelijk te herkennen en vervolgens maatregelen te nemen om deze zo klein mogelijk te maken.

Om inzicht te krijgen in de financiële risico's is een risico analyse opgesteld en schematisch weergegeven in 4.4 Risicoanalyse, pagina 8.

De specifieke risico's per onderwerp zijn in de verschillende IC plannen benoemd. Aan deze risico's zijn beheersmaatregelen gekoppeld en daarop is uiteindelijk het rechtmatigheidsonderzoek gebaseerd.

4.3 Doelstelling

Het uiteindelijke doel van de rechtmatigheidscontroles is:

- In onze organisatie handelen we rechtmatig en we maken dit zichtbaar;
- We weten welke risico's er zijn en we maken deze zo klein mogelijk;
- We ontvangen een goedkeurende accountantsverklaring voor rechtmatigheid.

In de volgende hoofdstukken volgt een schematisch overzicht van de risicoanalyse en een uitwerking van de risico's per onderwerp.

4.4. Schema: Risicoanalyse controle rechtmatigheid 2016.

Processen	Financiële omvang	Risico inschatting	Frequentie controles	Proceseigenaar
Burgerzaken	k€ 150	Laag	1 x per jaar	Team GCC
Leerlingenvervoer	k€ 300	Laag	1 x per jaar	Team Zorgloket
Grondexploitaties	k€ 150	Gemiddeld	1 x per jaar	Team Ruimte
Omgevingsvergunningen	k€ 300	Gemiddeld	2 x per jaar	Team Ruimte
Personeelszaken	k€ 4.500	Gemiddeld	2 x per jaar	Team P&O
Belastingen	k€ 6.200	Gemiddeld	2 x per jaar	Team Belastingen
Treasury	k€ 7.700	Gemiddeld	2 x per jaar	Team Financien
Subsidies welzijn	k€ 300	Gemiddeld	2 x per jaar	Team Samenleving
Onderwijshuisvesting	k€ 600	Gemiddeld	2 x per jaar	Team Gebouwen
Jeugd	k€ 2.600	Gemiddeld	2 x per jaar	Team Samenleving
Wmo	k€ 2.750	Gemiddeld	2 x per jaar	Team Samenleving
Inkoop en aanbesteden	k€ 6.000	Hoog	2x per jaar	Inkoop-adviseur

1. Burgerzaken

Het taakveld Burgerzaken voert een eigen interne audit uit, met name op het proces van uitgifte documenten en de beveiliging daarvan. Procesmatig is het daarom niet noodzakelijk om nog een tweede interne controle te doen. Wel is het nodig om de financiële risico's te beperken door controle uit te voeren op de opbrengsten van de kas en de controle op misbruik en oneigenlijk gebruik. Controle 1x per jaar.

2. Leerlingenvervoer

Het proces Leerlingenvervoer heeft een gering risico, zowel procesmatig, financieel als politiek. In financiële omvang is het risico relatief beperkt in verhouding tot andere controle onderwerpen. Het werkproces is goed ontwikkeld de afgelopen jaren en de toetsing is goed zichtbaar door middel van parafering en gebruik van een checklist. In de afgelopen controle jaren zijn er geen onrechtmatigheden geconstateerd. Om deze reden is een controle met een frequentie van 1x per jaar voldoende.

3. Grondexploitaties

De risico's binnen het taakveld Grondbeleid is de afgelopen jaren afgenomen, mede dankzij de forse afwaardering van de grondexploitaties. De verwachting is dat het risicoprofiel de komende jaren stabiel zal blijven. Ook binnen de rechtmatigheidscontroles zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd de afgelopen jaren. De frequentie van de rechtmatigheidscontrole is: 1x per jaar.

4. Omgevingsvergunningen

Het werkproces Omgevingsvergunningen is door gemeente De Marne ondergebracht bij de ODG (Omgevings Dienst Groningen). De ODG heeft enkele problemen gekend in de opstartfase. We blijven dit proces op de voet volgen en we blijven halfjaarlijks controleren, zodat we kunnen beoordelen of de kwaliteit van de ODG op het niveau komt wat is afgesproken.

Financieel heeft het proces Omgevingsvergunningen een kleiner risico omdat het aantal omgevingsvergunningen is afgenomen, vanwege verminderde bouwactiviteiten. De controle op de opbrengsten van de leges blijven in de rechtmatigheidscontroles opgenomen, evenals termijn bewaking en misbruik en oneigenlijk gebruik.

5. Personeelszaken

Gezien de financiële en politieke gevoeligheid van de personeelskosten en de verantwoording daarvan, controleren we personeelszaken 2x per jaar.

6. Belastingen

Gemeentelijke belastingen zijn en blijven in alle opzichten een risico. Het werkproces dient optimaal te zijn en de eigen controles dienen zichtbaar vastgelegd te worden. De opbrengsten van de aanslagen moeten aansluiten met de financiële administratie en vrijstellingen en kwijtscheldingen moeten worden gecontroleerd. Ook misbruik en oneigenlijk gebruik blijft onderdeel van de rechtmatigheidscontrole (medewerkers worden gecontroleerd op belastingbetaling).

De controle vindt 2x per jaar plaats.

7. Treasury

In de Verordening financieel beheer en het Treasury statuut zijn de spelregels vastgelegd voor het sturen, het beheren en het verantwoorden van de financiële geldstromen binnen onze gemeente. Beide regelingen zijn in 2015 geactualiseerd en aangepast aan de wettelijke veranderingen (bijvoorbeeld schatkistbankieren). Controle 2 x per jaar.

8. Subsidies welzijn

Het verstrekken van subsidies is qua werkproces steeds beter ontwikkeld de afgelopen jaren. Het registratiesysteem is consequent in gebruik, zodat zichtbaar is wie welke subsidie verstrekt. Met de komst van het Decos-systeem (Zaakgericht Digitaal werken) wordt de registratie nog verder verbeterd. Met de invoering van een checklist voor de behandeling van de aanvragen is de functiescheiding geregeld. Subsidies blijft een onderdeel van de rechtmatigheidscontrole met een frequentie van 2x per jaar. De financiële risico's, de procesrisico's en de politieke risico's zijn relatief gezien beperkt.

9. Onderwijshuisvesting

De risico's binnen onderwijshuisvesting zijn financieel, procesmatig en politiek van aard. Rechtmatigheid concentreert zich op de aanvragen voor vergoedingen en het bekostigingsplafond. Controle 1 x per jaar.

10. Jeugd

De controle op het proces Jeugd doen we samen met de BMW gemeenten. In een werkgroep werken de controllers rechtmatigheid van de vier gemeenten samen aan het verder ontwikkelen van het interne controleplan Jeugd, zodat er een uniforme controle ontstaat. We ontwikkelen eveneens checklists voor het efficiënt uitvoeren van de controles. Een controller sociaal domein is aangewezen om de coördinerende werkzaamheden uit te voeren.

10. Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning)

Het werkproces Wmo is de afgelopen jaren goed ontwikkeld en de onderlinge toetsing is opgenomen in de reguliere werkwijze van het zorgloket. De toetsing is zichtbaar door parafering en vastgelegd op een checklist. De afgelopen jaren zijn er geen onregelmatigheden geconstateerd. Echter, de Wmo is onderdeel van de decentralisatie in het sociaal domein, de decentralisatie van de AWBZ, en daarmee kunnen er nieuwe risico's ontstaan: er worden nieuwe aanbestedingen gevoerd, nieuwe contracten gesloten met zorgaanbieders, nieuwe taken worden uitgevoerd, waardoor werkwijzen moeten worden aangepast.

Het controleprotocol AWBZ is in ontwikkeling in samenwerking met de gemeenten Bedum, Winsum, Eemsmond en De Marne en wordt vastgesteld door het college.

Controle 2x per jaar.

12. Inkoop en aanbesteden

Inkoop is nog onvoldoende organisatie breed ingebed in gemeente De Marne. De inkoop adviseur heeft vooral een strategische adviesfunctie en is niet bij alle inkopen en aanbestedingen betrokken. Met het instellen van een werkgroep Inkoop moet deze situatie verbeteren. In 2016 is een spendanalyse uitgevoerd. De rechtmatigheidscontroles blijven uitgevoerd in 2016, dat wil zeggen: per half jaar wordt de crediteuren lijst gescreend op alle inkoop- en aanbestedingsprocedures.

5. Werkzaamheden controller rechtmatigheid

5.1. Interne controle en Rechtmatigheid controle

1. Opstellen en actualiseren van het controleprotocol en een operationeel normenkader 2016: dit is het overzicht van alle wet- en regelgeving (in- en extern), die van invloed is op alle (financiële) beheers handelingen van de gemeente.
2. Interne controleplannen vaststellen: dit zijn de controlehandelingen die zijn voortgekomen uit de risicoanalyse en die de (financiële) processen toetsbaar maken. Hierin wordt weergegeven op welke wijze de controle wordt uitgevoerd en hoe groot de steekproef dient te zijn (indien een steekproef noodzakelijk is).
3. “Misbruik en oneigenlijk gebruik” is een vast onderdeel van het interne controle proces en is opgenomen in de afzonderlijke IC plannen per proces.
4. Alle onderzoeken worden afgestemd met de accountant.
5. Conclusies en resultaten beschrijven: het grootste deel van de interne controle zal bestaan uit het daadwerkelijk uitvoeren van de interne controle van de taakvelden.
6. De resultaten, per proces, worden weergegeven in een samenvattend verslag/memo en deze worden aan de accountant aangeboden ter toetsing.
7. Overzicht bevindingen rechtmatigheidsonderzoeken: De resultaten van de interne controle worden uitgewerkt in een schematisch overzicht van resultaten en aanbevelingen. Dit is een intern te gebruiken overzicht voor de directie, waarin aanbevelingen richting de interne werkprocessen worden opgenomen en waarin wordt aangegeven welke aanpassingen noodzakelijk zijn.
8. Het college informeren over de resultaten van de onderzoeken en aan de raad ter kennisgeving voorleggen.

5.2. Doelmatigheid en doeltreffendheid

In 2016 zijn nog geen onderwerpen voor een doelmatigheid- en doeltreffendheidsonderzoek vastgesteld door de raad. Dit onderwerp staat op de agenda van de auditcommissie.

6. Plan van aanpak / taken

1. Verzamelen actuele stukken en notities tav rechtmatigheid (Rm) en doelmatigheid (Dm).
2. Overleg met Concerncontroller 1x per week..
3. Werkplan actualiseren, corrigeren, wijzigen waar nodig.
4. Afstemming werkplan met collega controllers (= werkplan voorleggen in werkoverleg)
5. Afspraak over rechtmatigheid controle SoZaWe.
6. Opstellen normenkader en Controleprotocol 2016.
7. Afspraak met accountant voor afstemming, afspraken over voortgang.
8. Onderzoek doelmatigheid opstellen, voorleggen aan directie, college en raad.
9. Controleprotocol en normenkader rechtmatigheid laten vaststellen door college en raad.
10. Taakvelden (contactpersoon) informeren over de aanpak, het controleplan en de datum waarop het onderzoek plaatsvind.
11. Onderzoeken rechtmatigheid uitvoeren samen met de (senior) medewerker van het taakveld.
12. Bevindingen uit het rechtmatigheidsonderzoek vastleggen in samenvattend overzicht.
13. Samenvattend overzicht aanbieden aan de directie en de accountant.
14. Bevindingen (extern) doelmatigheid onderzoek in concept naar de accountant.
15. Rapport doelmatigheid door college accorderen en voorleggen aan de raad ter kennisname.
16. Schematisch overzicht van resultaten en aanbevelingen rechtmatigheid opstellen en voorleggen aan directie ter besluitvorming. Ter informatie voorleggen aan college.
17. Monitoren van de voortgang van de aanbevelingen en afwijkingen van het proces en van de voortgang rapporteren aan concerncontroller en gemeentesecretaris.

Planning: Werkplan 2016: Interne controle		Eerste halfjaar																Voorbereiden				
																		Uitvoeren				
																		Rapporteren				
																		Naar MT				
																		P&C cyclus				
Maand		juli				augustus				september				oktober				november				
Week		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	
Taak																						
Werkplan 2015 actualiseren											acc	v										
Normenkader actualiseren											acc	v										
Controleprotocol opstellen											acc	v										
Afstemming accountant											acc	v										
Voorstel MT, College, Raad											acc	v										
Rapportage voortgang											acc	v										
Onderzoek doelmatigheid											acc	v										
Onderzoek																						
Omgevingsvergunningen											acc	v										
Inkoop											acc	v										
Subsidies											acc	v										
Treasury											acc	v										
Wmo											acc	v										
Leerlingenvervoer											acc	v										
Personeelszaken											acc	v										
Belastingen											acc	v										
Grondexploitatie											acc	v										
Onderwijshuisvesting											acc	v										
Investerings											acc	v										
Burgerzaken leges											acc	v										

Werkplan 2016: Interne controle		Tweede halfjaar																Voorbereiden				
																		Uitvoeren				
																		Rapporteren				
																		Naar MT				
																		P&C cyclus				
Maand		december				januari				februari				maart				april				
Week		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	
Taak																						
Werkplan 2015 actualiseren					v						acc											
Normenkader actualiseren					v						acc											
Controleprotocol opstellen					v						acc											
Afstemming accountant					v						acc											
Voorstel MT, College, Raad					v						acc											
Rapportage voortgang					v						acc											
Onderzoek doelmatigheid					v						acc											
Onderzoek																						
Omgevingsvergunningen					v						acc											
Inkoop					v						acc											
Subsidies					v						acc											
Treasury					v						acc											
Wmo					v						acc											
Leerlingenvervoer					v						acc											
Personeelszaken					v						acc											
Belastingen					v						acc											
Grondexploitatie					v						acc											
Onderwijshuisvesting					v						acc											
Investerings					v						acc											
Burgerzaken leges					v						acc											

Bijlage 1: IC plannen per proces

IC Plan Belastingen		2016			
nr	risico	beheersingsmaatregel	zichtbaar	werkprogramma	bevindingen
OZB, Rioolheffing, Vastrecht afvalstoffen					
1	onjuiste tarieven	mw belastingen parafeert kohier ter controle op ingevoerde tarieven op grond van vastgestelde verordening	j	controleren of eerste kohier ondertekend is ter controle van de tarieven	
2	onterechte vrijstelling	jaarlijkse integrale controle op lijsten met vrijgestelde objecten	n	per 31-12 overzicht vrijgestelde objecten uitdraaien en controleren	
3	onjuiste subjecten- en objectenadministratie	tweede medewerker belastingen controleert op de juiste verwerking van mutaties doorgegeven door GBA en Kadaster	j	beoordelen of de lijsten zichtbaar zijn gecontroleerd en geparafeerd, uitvoeren deelwaarneming op juiste verwerking (per maand)	
Financieel systeem					
4	onvolledige verantwoording van belastingopbrengsten in het financieel systeem	de afdeling belastingen/financien maakt een aansluiting tussen kohieren en financiële administratie en stelt een verbandscontrole op	j	beoordelen verbandscontrole en aansluiting	
Kwijtscheldingen					
5	onterechte kwijtschelding	door waterschap voorbereide beschikkingen	j	beoordelen voor 5 kwijtscheldingen of er sprake is van door het waterschap voorbereide besluiten op aanvragen, ondertekening door invorderingsambtenaar	
Misbruik en oneigenlijk gebruik					
6	medewerkers van het taakveld belastingen wijzigen gegevens van eigen objecten	controle bij rechtmatigheidscontrole	j	uitdraai van de gegevens van medewerkers van de afdeling belastingen ter controle op misbruik of oneigenlijk gebruik (waarde, vermindering, kwijtschelding, belastingplicht, volledigheid, invordering)	
Mutaties					
7	mutaties worden onjuist verwerkt	controle bij rechtmatigheidscontrole	j	controleer van een willekeurige mutatielijst 5 mutaties van aanslagen	

IC Plan Grondexploitatie		2016			
nummer	risico	beheersingsmaatregel	zichtbaar	werkprogramma	bevindingen
1	verkoop en aankoop van percelen vindt plaats tegen onjuiste tarieven	tarieven voor verkoop en aankoop worden vastgesteld door de raad	j	beoordeel of bij elke verkoop en aankoop van percelen de juiste tarieven worden gebruikt. Selecteer hiervoor alle grondverkoop en aankopen.	
2	grondaankopen en verkopen worden gedaan door ongeautoriseerde persoon	aan- en verkopen worden geautoriseerd door de raad	j	beoordeel of de grondaankopen en verkopen zijn geautoriseerd door de raad	
financieel systeem					
3	grondaankopen en verkopen worden onjuist verwerkt in de administratie			beoordeel van de grondaankopen en verkopen dat deze juist zijn verwerkt in de administratie aan de hand van de notarisstukken	
Misbruik en oneigenlijk gebruik					
4	medewerker koopt zelf percelen van gemeente, onjuist bedrag of onjuiste procedure	tarieven en procedure worden vastgesteld door raad	j	beoordelen of medewerker zelf percelen heeft gekocht en of juiste procedure is gevolgd	
Taxatieverslagen bijvoegen					

IC Plan Leerlingenvervoer		2016			
nummer	risico	beheersingsmaatregel	zichtbaar	werkprogramma	bevindingen
1	Aanvraag wordt onterecht in behandeling genomen (valt niet onder de doelgroep)	Bij twijfelgevallen wordt SCIO ingeschakeld	ja	Beoordeel middels een deelwaameming van 5 aanvragen per schooljaar of de aanvraag terecht is toegekend.	
2	Beschikking wordt onterecht afgegeven	Tweede medewerker beoordeelt de beschikkingen	ja	Beoordeel middels een deelwaameming van 5 aanvragen dat de beschikking terecht is afgegeven	
3	Drempelbedrag wordt niet geïnd	Bij aanvraag wordt getoetst of een drempelbedrag is verschuldigd.		Toets van 5 deelwaamemingen of het drempelbedrag juist en volledig is bepaald	
4	Eigen bijdrage is te laag	Bedragen liggen vast in VNG documenten	ja	Toets van 5 deelwaamemingen of het bedrag van de eigen bijdrage overeenkomt met de stukken van VNG	
5	Factuurcontrole	Accountant van vervoerder stuurt rapport van bevindingen	ja	Rapport van de accountant vervoerder verwerken in bevindingen	

IC Plan Inkoop		2016			
nr	risico	beheersingsmaatregel	zichtbaar	werkprogramma	bevindingen
contractenregistratie					
1	contractendatabase is niet actueel	inkoper adviseert budgethouders over contractuele verplichtingen vanuit database		stel vast dat database actueel is, dat periodieke bewaking plaatsvindt op beëindiging en dat advies van inkoper wordt gevolgd	
wijze van aanbesteden					
2	raming opdrachtwaarde is onjuist	alle aanbestedingen gaan via inkoper	j	beoordeel of advies inkoper aanwezig is	
3	onjuiste uitvoering van aanbestedingsvorm	interne controle	j	controleren of de aanbesteding juist is uitgevoerd (bv. publicatievereisten, aantal offertes en dossiervorming)	
mandaatbesluit					
4	niet-gemandateerde ondertekent opdrachtbevestigingen	Alleen gemandateerden tekenen de opdrachtbevestiging (conform mandaatbesluit)	j	controle of mandaatbesluit is gevolgd	
ontvangst goederen/diensten					
5	goederen worden niet ontvangen of bestelling	budgethouder tekent factuur voor ontvangst van de dienst		controleren of facturen zijn geparafeerd door gemandateerde	
factuurcontrole					
6	facturen worden geautoriseerd door onbevoegde medewerker	mandaatbesluit	j	controleren of facturen zijn geparafeerd door gemandateerde	
	Selectie uit crediteuren register met totaal bedrag per crediteur alles boven € 45.000,-				

IC plan Omgevingsvergunningen		2016			
nr	risico	beheersingsmaatregel	zichtbaar	werkprogramma	bevindingen
aanvraag					
1	er wordt niet getoetst door welstand en brandweer	gegevens van feitelijke toetsing en resultaat opnemen in SquitX en dossier	j	selecteer 10 vergunningen en toets of er verslagen van welstand en brandweer zijn bijgevoegd	
leges					
2	leges worden niet of onvolledig in rekening gebracht	tweede medewerker controleert het in rekening brengen, inclusief de bouwsom	n	steekproef waarbij van 10 vergunningen wordt getoetst of de leges (volledig) in rekening zijn gebracht	
3	leges worden onjuist berekend	tweede medewerker controleert de legesberekening	n	steekproef waarbij van 10 vergunningen wordt getoetst of de leges overeenstemmen met de tarieven uit de tarientabel	
beschikking					
4	vergunning wordt niet binnen termijn verleend	vanuit SquitX worden fatale termijnen bewaakt	j	overzicht uit SquitX beoordelen of er sprake is van termijnoverschrijdingen	
5	de vergunning wordt niet door het bevoegd orgaan verleend	ondertekening door afdelingshoofd	j	steekproef van 10 beschikkingen of deze zijn ondertekend zijn door het afdelingshoofd	
financieel systeem					
6	onvolledige verantwoording van legesopbrengsten in het financieel systeem	medewerker Comptabiliteit maakt aansluiting tussen SquitX en Cision	j	beoordelen aansluiting	
misbruik en oneigenlijk gebruik					
7	vergunning wordt onterecht of tegen te laag legesbedrag verleend aan medewerker	beschikking wordt vastgesteld door hoofd van de afdeling	j	beoordeel of belanghebbende medewerkers van de afdeling een vergunning hebben aangevraagd en toets de vergunning verlening dmv een interview	
8	medewerker bouwt zonder vergunning	er is sprake van handhavingsbeleid	j	beoordeel of bij op de afdeling werkende medewerkers bouwactiviteiten hebben plaatsgevonden dmv een interview	

IC Plan Personeelsbeleid		2016			
nr	risico	beheersmaatregel	zichtbaar	werkprogramma	bevindingen
mutatieverwerking					
1	medewerker wordt aangenomen zonder budget	college besluit over aannemen werknemers	j	voor 4 mutaties vaststellen dat de juiste persoon heeft geautoriseerd (2 in dienst, 2 uit dienst)	
2	onjuiste invoer van mutaties in systeem (in dienst/uit dienst/variabele mutaties)	controle op mutaties door tweede medewerker a.d.h.v. collegebesluiten	j	voor 10 mutaties beoordelen of controle door tweede medewerker heeft plaatsgevonden	
3	declaraties zijn onterecht	hoofd van de afdeling autoriseert declaraties	j	voor 10 declaraties beoordelen of controle door tweede medewerker heeft plaatsgevonden	
4	periodieken en gratificaties worden onjuist toegekend/ingevoerd	controle op mutaties door tweede medewerker	ja	voor 10 mutaties beoordelen of controle door tweede medewerker heeft plaatsgevonden	
inhoudingen					
5	onjuiste percentages voor de inhoudingen	P&O maakt bruto/netto berekening	n	beoordeel of de bruto/netto controle is uitgevoerd door P&O en controleer het resultaat. Als dit niet is uitgevoerd, voer dan zelf een bruto netto berekening uit.	
6	niet tijdige of onjuiste afdrachten aan instanties	geen	n	controle maandelijks afdracht/aangifte middels grootboekuitdraai afdracht belastingen	
uitbetalen salarissen					
7	salarissen worden onjuist uitbetaald	mw P&O controleert de uit te betalen netto lonen en mw FEZ sluit de werkelijke betaling aan met dit overzicht	ja	controleer van twee maanden dat de betaling van de salarissen cf de te betalen netto lonenlijst is.	
verantwoording financieel systeem					
8	onjuiste verantwoording van kosten het financieel systeem	medewerker Comptabiliteit maakt aansluiting tussen Salarisadministratie en Financiële administratie en het beoordelen van een aansluiting	j	beoordelen aansluiting op de regel netto salarissen	

IC Plan Subsidies		2016			
nr	risico	beheersingsmaatregel	zichtbaar	werkprogramma	
verordening					
1	verordening biedt geen uitsluitel over het recht op subsidie	raad stelt actuele verordening vast	ja	controleren of geactualiseerde verordening is vastgesteld	
aanvraag					
2	aanvragen worden niet binnen termijn afgehandeld	toepassen termijnen uit Awb en verordening	nee	beoordelen of aanvragen binnen termijn zijn afgehandeld	
beschikking					
3	structurele subsidie wordt toegekend maar is niet gebaseerd op verordening	raad stelt verordening vast, college besluit over beschikking	ja	overzicht structurele subsidies opstellen en beoordelen op terechte toekenning (bij 2 toekenningen)	
4	incidentele subsidie wordt toegekend maar is niet gebaseerd op verordening	raad stelt verordening vast, college besluit over beschikking	ja	overzicht incidentele subsidies opstellen en beoordelen op terechte toekenning (bij 2 toekenningen)	
5	onjuiste berekening subsidie bedrag en ondertekening	beschikking wordt gecontroleerd door tweede medewerker en ondertekend door gemandateerde medewerker	nee	beoordelen of de berekeningen juist zijn geweest	
verantwoording					
6	geen of onjuiste verantwoording door subsidieontvanger	collegebesluit over definitieve vaststelling van de subsidie	ja	beoordelen of er (juiste) verantwoording is, of er sprake moet zijn van inhouding en terugvordering	
7	terugvordering vindt niet plaats	toepassen verordening	nee	beoordelen of terugvorderingen hebben plaatsgevonden	
8	invordering van de terugvordering vindt niet plaats	toepassen algemeen invorderingsbeleid	nee	beoordelen of teruggevoerde bedragen zijn ingevorderd	
uitbetaling subsidies					
9	subsidies worden onjuist uitbetaald	lijst met te verstrekken subsidies wordt geautoriseerd door hoofd afdeling	ja	controleer of een dergelijke lijst is geautoriseerd en of de betalingen cf de lijst zijn uitgevoerd	

IC Plan Treasury		2016			
nr	risico	beheersmaatregel	zichtbaar	werkprogramma	bevindingen
aantrekken leningen					
1	er worden leningen aangetrokken die niet voldoen aan de financiële verordening en treasurystatuut	aan te trekken leningen worden geaccordeerd door het college	ja	beoordeel of bij nieuwe leningen sprake is van een besluit door college/afdelingshoofd	
uitzetten van leningen					
2	er worden leningen uitgezet die niet voldoen aan de financiële verordening en treasurystatuut	uit te zetten leningen worden vooraf geaccordeerd door het college/raad	ja	beoordeel of bij nieuwe leningen sprake is van een raadsbesluit	
kasgeldlimiet					
3	de kasgeldlimiet wordt overschreden	Limieten worden bijgehouden door financien	nee	beoordeel de kasgeldlimieten per kwartaal	
4	netto vlottende schuld overschrijdt de kasgeldlimieten per kwartaal	Limieten worden bijgehouden door financien	nee	beoordeel de vlottende schuld per kwartaal	
5	reterisiconorm wordt overschreden	Limieten worden bijgehouden door financien	nee	beoordeel de renterisiconorm per kwartaal	
bevoegdheden					
6	onbevoegde personen hebben toegang tot bankrekeningen	periodiek bevoegdheden opvragen bij de bank en beoordelen	ja	vraag per 31-12 een standaardbankverklaring op en beoordeel deze op bevoegdheden	

IC Plan Wmo		2016			
nr	risico	beheersingsmaatregel	zichtbaar	werkprogramma	
aanvraag					
1	onterechte verstrekkingen in het kader van de WMO	elke aanvraag wordt beoordeeld en getoetst door een tweede medewerker	j	selecteer 15 aanvragen en beoordeel of deze zijn getoetst	
2	onjuiste berekening en verantwoording van eigen bijdrage	eigen bijdrage wordt berekend en geïnd door CAK, gemeente moet dit risico toelichten in de jaarrekening	j	toetsen of dit risico volledig is toegelicht in de jaarrekening	
beschikkingen					
3	beschikkingen worden onterecht/onjuist afgegeven door onbevoegd persoon	afdelingshoofd of ondergemandateerde ondertekend alle beschikkingen	ja	beoordeel van 15 beschikkingen of deze zijn ondertekend door een bevoegde persoon	
aanbesteden inkopen					
4	zorg is onrechtmatig ingekocht	tijdig aanbesteden van nieuwe zorgcontracten	j	beoordeel aanbestedingsdossier omtrent aanbestedingen zorg (pas op voor overlapping met controle op inkopen)	
factuurcontrole					
5	facturen komen niet overeen met verstrekkingen	mw wmo controleert de facturen aan de hand van de verstrekkingen op juistheid	ja	controleer van 5 facturen of deze gecontroleerd en geautoriseerd zijn (en overeenkomen met de verstrekkingen)	
financiële administratie					
6	facturen worden onjuist verwerkt in de financiële administratie	budgethouders controleren periodiek hun budgetten	nee	beoordeel van de facturen of deze op het juiste budget zijn geboekt	
Misbruik en oneigenlijk gebruik					
7	medewerkers van de afdeling WMO doen verstrekkingen aan elkaar	verstrekkingen worden vastgesteld door hoofd van de afdeling	j	beoordeel of medewerkers van de afdeling betalingen/dienstverlening hebben ontvangen.	

IC Plan Burgerzaken		2016			
nr	risico	beheersmaatregel	zichtbaar	werkprogramma	
1	verordening wordt niet tijdig vastgesteld			beoordeel of de verordening tijdig is vastgesteld	
leges					
2	leges worden onjuist berekend	tarieven vastgelegd in legeskassa	j	uitdraai tarieven legeskassa vergelijken met tarieventabel verordening	
kasprocedure					
3	diefstal van kasgeld	dagelijkse toetsing kassastrook met opbrengst	j	kassastroken van 5 dagen controleren	
financieel systeem					
4	onvolledige verantwoording van legesopbrengsten in het financieel systeem	medewerker Comptabiliteit maakt aansluiting tussen legeskassa en Cision en het beoordelen van een aansluiting	j	beoordelen verbandscontrole en aansluiting dmv facturen RDW (rijbewijzen) en BPR (paspoorten)	

IC Plan Jeugd		2016			
nr	risico	beheersingsmaatregel	zichtbaar	werkprogramma	
aanvraag					
1	Verstrekke voorziening is niet in overeenstemming met het vastgestelde beleid.	Aanvraag wordt beoordeeld en getoetst door de juridisch medewerker van gemeente Winsum	n	Selecteer 5 aanvragen en beoordeel of deze zijn getoetst	
2	Zorgplan komt niet overeen met de beschikking.	Controleren of zorgplan overeen komt met de beschikking voordat gemeente het zorgplan goedkeurt in de SVB portal.	n	Aan de hand van de facturen van de onder 1 gecontroleerde dossiers, checken of het zorgplan overeen komt met de beschikking.	
3	Besteding ZIN is onrechtmatig	Afspraak tussen RIGG en gemeenten: jaarlijkse verantwoording van de ZIN budgetten.	j	Controleer of de ZIN verantwoording van het RIGG is ontvangen.	
4	Registratie PGB bij de SVB komt niet overeen met PGB in gemeente administratie.	Monitoring PGB uitgaven	j	Controleer 5 PGB dossiers: controleer of het toegekende budget in de beschikking overeen komt met het budget op de SVB lijst.	
5	Besteding PGB kan niet verantwoord worden.	Afspraak tussen SVB en gemeenten is een jaarlijkse verantwoording van de budgetten.	j	Controleer of de verantwoordingsdocumenten van de SVB zijn ontvangen.	